

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА»

Факультет/інститут педагогічний

Кафедра соціальної педагогіки та соціальної роботи

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПРАКТИКУМ З ПРАКТИЧНОЇ ПСИХОЛОГІЇ

Освітня програма		Соціальна педагогіка
Спеціальність	231	Соціальна робота
Галузь знань	23	Соціальна робота

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № __ від “_” ____2020 р.

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до курсу
3. Мета та цілі курсу
4. Компетентності
5. Результати навчання
6. Організація навчання курсу
7. Система оцінювання курсу
8. Політика курсу
9. Рекомендована література

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Практикум з практичної психології
Рівень вищої освіти	Другий (магістерський) рівень вищої освіти
Викладач (-і)	доц. Протас Оксана Любомирівна
Контактний телефон викладача	0997429808
E-mail викладача	oksana.protas@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очна/заочна
Обсяг дисципліни	Кредити ЄСТС -3 (90 год.)
Посилання на сайт дистанційного навчання	http://www.d-learn.pu.if.ua/index.php?
Консультації	відповідно до графіку індивідуальних консультацій
2. Анотація до курсу	
<p>Навчальна дисципліна «Практикум з практичної психології» спрямована на формування знань і умінь студентів застосування практичної психології у професійній діяльності; знань законодавчо-правових та нормативних основ діяльності практичного психолога у різних сферах соціальної практики; особливостями професійної діяльності практичного психолога; формування у майбутніх фахівців умінь надання психологічної допомоги особистості, вибір і застосування ефективних технологій, методів і засобів психологічної підтримки осіб, що звертаються за допомогою.</p>	
3. Мета та цілі курсу	
<p>Мета навчальної дисципліни «Практикум з практичної психології» – оволодіння студентами основами психологічних знань, необхідних у соціальній роботі, формування у них умінь надання психологічної допомоги особистості.</p> <p>Завдання курсу спрямовані на оволодіння студентами знаннями основних напрямків видів та форм діяльності практичного психолога, методів і прийомів необхідних для вирішення практичних завдань; основних положень міжнародних та міжрегіональних документів про права людини та дитини; законодавчих актів про психологічну службу України, етичних принципів діяльності психолога; розвиток особистісних та професійних якостей майбутніх фахівців.</p>	
4. Компетентності	
<p>У результаті вивчення курсу «Практикум з практичної психології» студенти зможуть набути</p> <p>Інтегральна компетентність - здатність розв'язувати складні проблеми у професійній діяльності, що передбачає застосування певних теорій та методів практичної психології в соціальній роботі.</p> <p>Загальні компетентності: здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт; здатність до адаптації та дії в новій ситуації; здатність генерувати нові ідеї (креативність); навички міжособистісної взаємодії; здатність працювати в команді.</p> <p>Фахові компетентності: здатність до розуміння та використання сучасних теорій і методів соціальних та інших наук; здатність до виявлення соціально значимих проблем і факторів досягнення соціального благополуччя різних груп населення; здатність професійно діагностувати, прогнозувати, проектувати та моделювати соціальні ситуації; здатність до впровадження методів і технологій інноваційного практикування та управління в професійній діяльності; здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня, налагоджувати взаємодію державних, громадських і комерційних організацій на підґрунті соціального партнерства; здатність до оцінки процесу і результату професійної діяльності; здатність до професійної рефлексії; здатність до спільної діяльності та групової мотивації, фасилітації процесів прийняття групових рішень; здатність до критичного оцінювання соціальних наслідків політики у сфері прав людини, соціальної інклюзії та сталого розвитку суспільства; здатність до формування позитивного іміджу професії, її статусу в суспільстві.</p>	
5. Результати навчання	
<p>Студенти мають вміння розв'язувати складні задачі і проблеми, що потребують інтеграції знань в умовах неповної/недостатньої інформації та суперечливих вимог; застосовувати</p>	

іноземні джерела при виконанні завдань прикладної діяльності; показувати глибинне знання та системне розуміння теоретичних концепцій, як із галузі соціальної роботи, так і з інших галузей соціогуманітарних наук; збирати та здійснювати кількісний і якісний аналіз емпіричних даних; самостійно знаходити і опановувати інформацію необхідну для професійного зростання, засвоювати та продукувати нові знання, розвивати професійні навички та якості; виконувати рефлексивні практики в контексті цінностей соціальної роботи, відповідальності, у тому числі для запобігання професійного вигорання; аналізувати соціальний та індивідуальний контекст проблем особи, сім'ї, соціальної групи, громади, формулювати мету і завдання професійної діяльності, планувати втручання в складних і непередбачуваних обставинах; організовувати спільну діяльність фахівців різних галузей і непрофесіоналів, ініціювати командоутворення; демонструвати ініціативу, самостійність, оригінальність, генерувати нові ідеї для розв'язання завдань професійної діяльності; самостійно будувати та підтримувати цілеспрямовані, професійні взаємини з широким колом людей, представниками різних спільнот і організацій, аргументувати, переконувати, вести конструктивні переговори, результативні бесіди, дискусії, толерантно ставитися до альтернативних думок; демонструвати позитивне ставлення до власної професії та відповідати своєю поведінкою етичним принципам і стандартам соціальної роботи; розробляти, апробувати та втілювати проекти і технології у професійній діяльності.

Організація навчання курсу

Обсяг курсу

Вид заняття	Загальна кількість годин
Лекції	
семінарські заняття / практичні / лабораторні	30
самостійна робота	60

Ознаки курсу

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний/ Вибірковий
III	Соціальна робота	Другий (магістр)	Вибірковий

Тематика курсу

Тема, план	Форма заняття	Література	Завдання, год	Вага оцінок и	Термін викона ння
Тема 1. Практична психологія як галузь професійної діяльності. Поняття «практичної психології». Специфіка та взаємозв'язок наукової, практичної та побутової психології. Структура та завдання практичної психології. Національна система психологічної служби. Етичні засади діяльності практичного психолога	Практичне заняття	4, 5, 11, 15	Зобразити на схемі структуру практичної психології 2. Розглянути ситуації. Які етичні принципи порушені, відповідь обґрунтувати	Максимальна оцінка - 5 б.	Тиждень

<p>Тема 2. Законодавчі аспекти діяльності практичного психолога. Втілення основних ідей документів ООН про права людини в законодавчих актах України. Законодавча та правова база діяльності психологічних служб у різних сферах соціальної практики</p>	Практичне заняття	3, 11,14,16	Виписати основні державні документи, які регламентують діяльність практичного психолога	Максимальна оцінка -5 б.	Тиждень
<p>Тема 3. Професійний портрет практичного психолога. Поняття про освітньо-кваліфікаційну характеристику. Професійні компетенції. Права та обов'язки. Професійні якості та здібності. Критерії профпридатності. Професійно-етичний кодекс. Модель особистості практичного психолога.</p>	Практичне заняття	9, 10, 11, 15,16,17.	Виписати критерії профпридатності практичного психолога. Зобразити схематично модель практичного психолога Скласти психограму практичного психолога галузі освіти	Максимальна оцінка -5 б.	Тиждень
<p>Тема 4. Методологія та принципи практичної психології. Принципи наукової і практичної психології. Методичні засади у практичній психології. Змістовно-ціннісні та організаційні принципи психологічного практикування.</p>	Практичне заняття	3,8,18,19	Заповнити таблицю методологічних основ наукової та практичної психології. Визначити відповідність дій практичного психолога нормам Етичного кодексу згідно поданих ситуацій.	Максимальна оцінка -5 б.	Тиждень
<p>Тема 5. Особистість у практичній психології. Психологічна структура особистості. Психологічні проблеми особистості. Психічне здоров'я. Формування здорового способу психічного життя особистості.</p>	Практичне заняття	2,5,7,8,10	Скласти таблицю структури особистості згідно поглядів вчених. Скласти проєкт, спрямований на формування здорового способу життя дітей та молоді	Максимальна оцінка -5 б.	Тиждень
<p>Тема 6–7. Категорійно-поняттєвий апарат практичної психології. Психологічні проблеми особистості, їх визначення та шляхи розв'язання. Зміст поняття життєвої ситуації особистості. Психологічна ситуація. Життєвий шлях особистості. Подія як вузловий момент життєвого шляху. Проблема періодизації життєвого шляху особистості. Прогнозування й</p>	Практичне заняття	3,9, 11, 13, 15, 19	Навести періодизації життєвого шляху особистості. Представити в таблиці життєві кризи та їх особливості	Максимальна оцінка -5 б.	Тиждень

<p>планування життєвого шляху. Життєві кризи особистості.</p> <p>Внутрішньоособистісні конфлікти.</p> <p>Життєві перспективи особистості і психологічне практикування. Проблема долі – систематизація категорійно-поняттєвого апарату.</p>					
<p>Тема 8. Психологічна служба системи освіти.</p> <p>Основні законодавчі документи що регулюють діяльність практичного психолога в галузі освіти.</p> <p>Практична психологія в системі освіти: основні завдання та функції, зміст діяльності. Структура, напрямки та форми діяльності шкільної психологічної служби.</p> <p>Психологічна служба початкової школи.</p> <p>Психологічна служба середньої школи.</p> <p>Психологічне забезпечення роботи закладів реабілітації неповнолітніх.</p> <p>Психологічна служба у позашкільних закладах.</p> <p>Психологічна служба у вищих закладах освіти</p>	Практичне заняття	3, 11, 15, 16	Представити в таблиці зміст діяльності шкільної психологічної служби початкової школи, у середній ланці шкільної освіти, старшої школи. У якому з поданих рядків перераховано лише види діяльності практичного психолога	Максимальна оцінка -5 б.	Тиждень
<p>Тема 9. Основні види діяльності психологічної служби..Просвітницько-пропагандистська діяльність практичного психолога.</p> <p>Основні види діяльності практичного психолога.</p> <p>Поняття про просвітницько-пропагандистську діяльність, її мета, завдання та форми. Особливості просвітницької роботи у різних галузях</p>	Практичне заняття	14,15,16,17	Проілюструвати на прикладах специфіку просвітницько-пропагандистської роботи у різних галузях соціальної практики	Максимальна оцінка -5 б.	Тиждень
<p>Тема 10.</p> <p>Соціально-психологічна профілактика у діяльності практичного психолога.</p> <p>Поняття про соціально-психологічну профілактику.</p> <p>Мета, завдання та форми.</p> <p>Особливості соціально-психологічної профілактики у різних галузях .</p>	Практичне заняття	3,4,5,8	Охарактеризувати зміст первинної, вторинної та третинної профілактики. Проілюструвати на прикладах специфіку профілактичної роботи у різних галузях соціальної практики	Максимальна оцінка -5 б.	Тиждень

<p>Тема 11 Психодіагностика як основа практичної діяльності психолога. Сучасне поняття психодіагностики. Поняття психологічного діагнозу. Процедури і методи психодіагностики. Індивідуальне та групове психодіагностичне обстеження. Отримання психологічної інформації в роботі психодіагноста та її використання .</p>	<p>Практичне заняття</p>	<p>3, 4,5,6, 19</p>	<p>Скласти банк психодіагностичних методик спрямованих на на: -дослідження «Я-концепції» особистості; вивчення пізнавальних психічних процесів; діагностику темпераменту та характеру; вивчення емоційно-вольової сфери; виявлення інтересів, нахилів та здібностей особистості; вивчення соціальної групи та взаємостосунків у ній; дослідження особливостей спілкування; вивчення адаптованості особистості</p>	<p>Максимальна оцінка 5 балів</p>	<p>Тиждень</p>
<p>Тема 12. Психологічне консультування в діяльності психолога. Загальне уявлення про психологічне консультування: мета і завдання. Принципи і умови психологічного консультування. Види психологічного консультування, їх специфіка. Методика індивідуального психологічного консультування.</p>	<p>Практичне заняття</p>	<p>16,17,18, 19</p>	<p>Скласти таблицю основних шкіл консультування, та особливості практики консультування. Виписати основні компетенції консультанта. Який етап консультування представлено у запропонованому діалозі.</p>	<p>Максимальна оцінка 5 балів</p>	<p>Тиждень</p>
<p>Тема 13. Психокорекція як напрямок діяльності психолога. Психологічна корекція: поняття, мета, завдання, засоби. Зміст і методи психокорекційної роботи. Специфіка психокорекційного процесу. Основні форми психокорекційної роботи. Прийоми і способи психокорекції. Етапи психокорекційної роботи.</p>	<p>Практичне заняття</p>	<p>2,4,6,9,17,18</p>	<p>Проаналізувати запроповану корекційну програму та визначити її мету, зміст, основні етапи та впорядкувати відповідно до логіки психокорекційної програми. Провести на практиці елементи заняття з Т-групою</p>	<p>Максимальна оцінка 5 балів</p>	<p>Тиждень</p>
<p>Тема 14. Психотерапія як складова практичної психології. Поняття психотерапії. Види терапії. Методи психотерапії. Поняття про індивідуальну і групову</p>	<p>Практичне заняття</p>	<p>3,4,6,8,20</p>	<p>За поданими описами визначити напрям та етап психотерапії. Розподілити подані течії психотерапії до одного із напрямів (психодинамічна,</p>	<p>Максимальна оцінка 5 балів</p>	<p>Тиждень</p>

психотерапію. Керівництво групою. Режим та етапи роботи терапевтичної групи.			біхевіоральна, гуманістична)		
Тема 15. Основні напрями психотерапії. Психодинамічний напрям. психотерапії. Базові техніки психоаналітичної терапії. Психотерапія на засадах біхевіоризму. Техніки біхевіоральної психотерапії. Гуманістичний напрям психотерапії : екзистенційна, клієнтцентрована, гештальт-терапія. Когнітивний напрям, його різновиди: раціонально-емотивна, когнітивна, реалістична.	Практичне заняття	3,4,6,8,20	Розподілити подані техніки та прийоми між напрямками психотерапії. Розглянути запропоновані ситуації та запропонуйте їх вирішення. Відповідь обґрунтувати.	Максимальна оцінка 5 балів	Тиждень

6. Система оцінювання курсу

Загальна система оцінювання курсу	Оцінювання здійснюється за національною та ECTS шкалою оцінювання на основі 100-бальної системи. (Див.: пункт „9.3. Види контролю" Положення про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»). Види контролю: поточний, підсумковий. Форма контролю – залік. Загальні 100 балів включають: 30 балів за практичні заняття; 20 балів за самостійну роботу; 50 балів за підсумкову письмову роботу.
Вимоги до письмової роботи	Концептуально точне висвітлення питань. Виконання контрольної роботи у письмовому вигляді, її зміст та оформлення повинні задовольняти наступним вимогам: - завдання мають бути рівнозначної складності, розв'язання яких потребує умінь застосовувати інтегровані знання програмного матеріалу дисципліни, на виконання яких необхідно до двох академічних годин (одна пара); - усі завдання контрольної роботи мають мати професійне спрямування, а їх вирішення – вимагати від студентів не розрізнених знань окремих тем і розділів, а їх інтегрованого застосування. При їх вирішенні студент повинен продемонструвати не лише репродуктивну, а творчу діяльність Можливе проведення контрольної роботи у вигляді тесту, її зміст та оформлення мають задовольняти вимогам.
Семинарські заняття	Оцінювання відбувається за п'ятибальною шкалою. На кожному семінарському занятті оцінювання здійснюється на основі таких критеріїв: відповідність змісту виступу студента до змісту питань, що обговорювалися на семінарі; активність студента на семінарському занятті; умінь вести дискусію; толерантність при веденні дискусії; обґрунтованість власних суджень; посилення при дискусії (виступах) на першоджерела; вміння використовувати теоретичні знання для розв'язання вузлових проблем, практичних задач тощо; вміння

	<p>використовувати матеріал попередніх курсів під час роботи на семінарському занятті; вміння використовувати наочні наявні засоби; вміння робити презентацію з вибраної теми з використанням комп'ютерних технологій; вміння представити результати самостійної творчої роботи.</p> <p>Глибину знань студентів з теми семінарського заняття перевіряється шляхом написання самостійних робіт, термінологічного диктанту тощо.</p> <p>Максимальна оцінка - 25 балів</p>
<p>Умови допуску до підсумкового контролю</p>	<p>Умови допуску до підсумкового контролю(екзамен) передбачають виконання студентом навчальної програми курсу з обов'язковим виконанням її складових (відвідування лекційних, практичних занять, виконання вчасно самостійної роботи, написання рефератів, тестів та підсумкової контрольної роботи).</p> <p>Для допуску до екзамену студент має виконати всі завдання та набрати впродовж семестру мінімум 50 балів.</p>
<p>7. Політика курсу</p>	
<p>Політика курсу «Практична психологія в соціальній роботі» передбачає <i>лекційні заняття</i> не відпрацьовуються, але знання лекційного матеріалу обов'язкове; <i>перездачу усіх пропущених семінарських та практичних занять</i>, без поважних причин. Студенти зобов'язані відпрацювати заняття/ невиконаний обсяг робіт, а саме: опрацювання теми, виконання самостійної роботи, письмових завдань. Якщо студент не відпрацював 50% занять, він має скласти тести (на платформі дистанційного навчання) після чого буде допущений до складання підсумкового контролю.</p> <p>Викладання курсу та взаємодія із студентом ґрунтуються на політиці академічної доброчесності.</p> <p>Обов'язковим є написання контрольної роботи та виконання самостійної роботи.</p> <p>У випадку невиконання студентами вищезначених вимог, запозичених робіт, випадків плагіату, студент буде недопущений до здачі підсумкового контролю.</p>	
<p>8. Рекомендована література</p>	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Абрамова Г. Практическая психология. Москва :Академический Проект, 2005. 496 с. 2. Бондаренко О. Психологічна допомога особистості. Харків: Фоліо, 1996. 236 с. 3. Довідник нормативно-правових документів психологічної служби та психолого-медико-педагогічних консультацій системи освіти України / Упоряд.: Ю. А. Луценко, А. Г. Обухівська, І. В. Луценко, Н. В. Сосновенко. іїв: Український НМЦ практичної психології і соціальної роботи, 2014. 475 с. 4. Дуткевич Т.В., Савицька О.В. Практична психологія. Вступ до спеціальності: навч. посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2010. 256 с. 5. Етичний кодекс психолога : навч.-метод. посіб. / Т. А. Колтунович; Чернів. нац. ун-т ім. Ю.Федьковича. Чернівці : Рута, 2007. 232 с. 6. Загальна психологія: практикум: навч. посібн. / В.В. Волошина, Л.В. Долинська, С.О. Ставицька, О.В. Темрук. Київ: Каравела, 2005. 280 с 7. Кісарчук З. Г. Методологія і методи практичної психології. <i>Практична психологія та соціальна робота</i>: науково-практичний освітньо-методичний журнал. 2002. N 4. С. 61 – 64. 8. Обухівська А.Г.Методичні рекомендації з окремих аспектів діяльності практичних психологів і консультантів ПМПК / А.Г. Обухівська, Т.Д. Ілляшенко, Л.Є. Андрусина. Київ, Український НМЦ практичної психології і соціальної роботи, 2013. 56 с. 9. Організація та науково-методичне забезпечення діяльності психологічної служби і ПМПК/ за наук. ред. В.Г. Панка та І.І. Цушка. Київ, Український НМЦ практичної психології і соціальної роботи, 2013. 343 с. 	

10. Основи практичної психології : підручник / [В. Панок, Т. Титаренко, Чепелева та ін.]. Київ: Либідь, 1999. 536 с.
11. Панок В.Г., Острова В.Д. Психологічна служба вищого навчального закладу (організаційно-методичні аспекти). Київ: «Освіта України», 2010. 230 с. Практична психологія та психодіагностика/ Укл. О.Карагодіна, О. Шинкаренко. Київ, 2002. 123с
12. Панок В. Г. Методичні підходи до надання психологічної допомоги потерпілим від техногенної катастрофи / В. Г.Панок; Ін-т психології ім. Г.С.Костюка АПН України. Київ, 1999. 106 с.
13. Панок В.Г. Прикладна психологія. Теоретичні проблеми: монографія. Київ: Ніка-Центр, 2017. 188 с.
14. Панок В.Г. Теоретико-методологічні засади розвитку практичної психології в Україні. *Проблеми загальної та педагогічної психології: Збірник наукових праць Інституту психології ім. Г. С. Костюка НАПНУ/ За ред. С. Д. Максименка. Т. XIII, част. 1 Київ, 2011. С. 309–318.*
15. Підготовка вчителів до розвитку життєстійкості / стресостійкості у дітей в освітніх навчальних закладах : навч.-методичний посібник / Заг. ред. Чернобровкін В.М., Панок В.Г. Київ, 2017.
16. Практична психологія та психодіагностика/ Укл. О.Карагодіна, О. Шинкаренко. Київ, 2002. 123с
17. Психоконсультативні стратегії діяльності практичного психолога системи освіти :на метод. посібник / Панок В.Г., Чапрак Я.В., Романовська Д.Д. Чернівці : «Рута», 2010.
18. Психологічна служба : підруч. / [В.Г.Панок (наук. ред.), А.Г.Обухівська, В.Д.Острова та Київ : Ніка-Центр, 2016. 362 с

15. Інформаційні ресурси

1. Психологічна служба системи освіти України. URL: <http://www.psyua.com.ua/>
2. Науково- методичний центр практичної психології і соціальної роботи URL: <https://sites.google.com/site/nmceppippo/>
3. Український науково-методичний центр практичної психології і соціальної роботи URL: http://naps.gov.ua/ua/structure/institutions/social_work/

Викладач

_____ **Протас О.Л.**